

ADVIES

TERUGBETALING VAN ONKOSTEN EN VERGOEDINGEN VOOR VRIJWILLIGERSWERK

(Advies gegeven op 2 juli 2008 aan Minister van Sociale Zaken,
Mevrouw Laurette Onkelinx)

1. Inleiding

Op 2 oktober 2002 is de Hoge Raad voor de Vrijwilligers opgericht om o.a. adviezen aan de regering te geven inzake vrijwilligerswerk. Een wet betreffende de rechten van de vrijwilliger werd op 3 juli 2005 gestemd.

Artikel 10 van de vrijwilligerswet bepaalt: "Te rekenen van de inwerkingtreding van deze wet wordt de hoogte van de ontvangen vergoedingen na twee jaar onderworpen aan een evaluatie. Deze evaluatie wordt uitgevoerd volgens de nadere regels die de Koning, bij een besluit vastgelegd na overleg in de Ministerraad, bepaalt met dien verstande dat ze wordt uitgevoerd in samenwerking met de instellingen van sociale zekerheid en dat vooraf het advies van de Nationale Arbeidsraad en de Hoge Raad voor de Vrijwilligers wordt ingewonnen."

Gezien deze einddatum in zicht komt, heeft de bevoegde Minister een schrijven gericht aan de Hoge Raad voor Vrijwilligers om hierover een advies te verstrekken.

Daarom heeft de Hoge Raad voor de Vrijwilligers beslist een commissie (of werkgroep) op te richten om zich over de evaluatie van artikels 10 t/m 12 van de vrijwilligerswet die handelen over de kostenvergoedingen, op te richten. De werkgroep vergadert om een dossier samen te stellen om zowel een evaluatie door te voeren m.b.t. het huidige kostenvergoedingssysteem (zoals opgenomen in de wet) en te onderzoeken of het opportuun is artikel 12 (dat afwijkingen op het algemeen systeem mogelijk maakt) te 'activeren'. De suggesties van de werkgroep werden voorgelegd aan de plenaire zitting van de Hoge Raad voor Vrijwilligers, die het onderstaande advies goedkeurt.

De commissie 'kostenvergoedingen' was samengesteld uit (in meerderheid) leden van de Hoge Raad voor Vrijwilligers, aangevuld met een aantal vertegenwoordigers van vrijwilligersorganisaties die formeel geen mandaat bekleden in de Hoge Raad voor Vrijwilligers. De werkgroep vergaderde drie maal op 24 januari, 21 februari en 25 april 2008.

In een eerste fase werden knelpunten en vragen die organisaties hebben m.b.t. het vergoedingssysteem verzameld en in de vergadering geanalyseerd. Uit deze analyse bleek al duidelijk dat het vergoedingssysteem voor heel wat organisaties vrij ingewikkeld is: er ontstaan interpretatiemoeilijkheden, onjuiste toepassingen van het systeem,...

Een groot probleem werd gevormd door het feit dat bepaalde kosten gecatalogeerd kunnen worden als 'kosten eigen aan de organisatie' (bijvoorbeeld een vrijwilliger maakt kopies van het verenigingsblad en kan hiervoor de rekening binnenbrengen) Andere kosten worden echter niet beschouwd als 'kosten eigen aan de organisatie' (een vrijwilliger brengt materiaal naar een kampplaats en kan de gereden kilometers niet inbrengen omdat hij/zij al een forfaitaire vergoeding ontvangt van deze of een andere organisatie waarvoor hij/zij actief is).

De vragen en knelpunten werden door de leiders van de werkgroep verder geclusterd en in een nota aan de 'administratie van Financiën' gegoten. De nota werd besproken tijdens een vergadering (13 maart 2008) tussen enkele ambtenaren van de administratie en een beperkte vertegenwoordiging van de werkgroep kostenvergoedingen. Het resultaat van

deze bespreking werd door iedereen als positief beoordeeld, maar gaf aan dat een aantal bestaande knelpunten niet 'administratief' dan wel beleidsmatig dienen opgelost te worden.

Tijdens de laatste vergadering van de werkgroep op 25 april 2008 stelde de Commissie een beperkt advies op. Dit advies werd aangevuld na de discussie van de plenaire vergadering en het Bureau van de Hoge Raad voor Vrijwilligers.

2. Advies Hoge Raad voor Vrijwilligers

Het belang van het vrijwilligerswerk dient niet onderstreept te worden. Het memorandum van de Hoge Raad voor Vrijwilligers situeert de meerwaarde van het vrijwilligerswerk voor de samenleving.

2.1. Vrijwilligerswerk is per definitie onbezoldigd

De Hoge Raad voor Vrijwilligers staat fundamenteel achter het principe (zoals dat vervat zit in artikel 3 van de vrijwilligerswet) dat vrijwilligerswerk in essentie een onbezoldigd karakter heeft. Vrijwilligers worden niet betaald voor hun inzet.

Dit principe is **niet contradictorisch** met het gegeven dat ook vrijwilligers kosten maken: ze investeren tijd en middelen (transport heen en weer naar de activiteit, vervoer in functie van de activiteit, telefoons, aankoop van materiaal,...) in het vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk is daarom **nooit kostenvrij**. Zowel de vrijwilligers als de organisatie investeren financiële middelen bij het verrichten van vrijwilligerswerk.

Het gegeven, dat vrijwilligers een vergoeding kunnen ontvangen voor door hen gemaakte kosten, is daarom een ingeburgerde praktijk, en wordt trouwens geaccepteerd door de vrijwilligerswet zelf (artikel 10). We stellen zelfs een *tendens* vast dat vrijwilligers het ook niet meer dan normaal vinden dat de gemaakte kosten worden vergoed.

Art. 10.

Het onbezoldigd karakter van het vrijwilligerswerk belet niet dat de door de vrijwilliger voor de organisatie gemaakte kosten door de organisatie worden vergoed. De realiteit en de omvang van deze kosten moeten niet bewezen worden, voor zover het totaal van de ontvangen vergoedingen niet meer bedraagt dan 24,79 euro per dag, [...]17 en 991,57 euro per jaar. De in de vorige zin bedoelde bedragen zijn gekoppeld aan de spilindex 103,14 (basis 1996 = 100) en variëren zoals bepaald bij de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de openbare schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen, aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld.

2.2. De Hoge Raad voor Vrijwilligers pleit niet voor het wettelijk verankeren van een 'recht op kostenvergoeding'.

Wel heeft de Hoge Raad voor Vrijwilligers het huidige systeem inzake kostenvergoedingsregeling onder de loupe genomen en volgende zaken vastgesteld:

2.3. Het statuut van de fiscale omzendbrief en de verhouding ten aanzien van de vrijwilligerswet blijft onduidelijk

Het **systeem** dat in de omzendbrief van maart 1999 uitgewerkt werd voor de vergoeding van de door vrijwilligers gemaakte kosten, en dat werd overgenomen door de vrijwilligerswet van 3 juli 2005, **beantwoordt in het algemeen** aan de administratieve vragen van de meerderheid van de organisaties, evenals aan de behoeften vanuit de fiscale administratie.

Voor de Hoge Raad voor Vrijwilligers bestaat hier echter het probleem dat de omzendbrief een 'fiscale richtlijn is', terwijl de vrijwilligerswet een sociale wet is. De omzendbrief gaat bovendien verder dan het vrijwilligerswerk alleen en is onvoldoende aangepast aan de huidige actualiteit ervan. De Hoge Raad voor Vrijwilligers pleit ervoor dat, in overleg en samenspraak met de Hoge Raad voor Vrijwilligers, de fiscale omzendbrief inzake kostenvergoedingen aangepast wordt aan de vrijwilligerswet, in die mate dat:

- Er een 'vrijwilligerseigen' fiscale omzendbrief wordt opgesteld (die afgetoetst wordt met de Hoge Raad voor Vrijwilligers opdat de richtlijnen rekening houden met de wensen van het werkveld als met de wensen van de fiscale administratie.
- Het statuut van de omzendbrief duidelijk wordt gemaakt: is het de omzendbrief die de praktische afhandeling van de vrijwilligersvergoeding

regelt, dus ook ruimer dan louter het bevoegdheidsdomein financiën?

2.4. Beperkte kennis van wat mag en moet op het gebied van kostenvergoedingen

Sterk gestructureerde organisaties hebben weinig problemen met de concrete implementatie van de regeling inzake kostenvergoedingen. Uit de praktijk van ondersteunende structuren blijkt echter dat de vigerende regeling onvoldoende gekend is, en dat er heel wat **interpretatiemoeilijkheden** zijn t.a.v. de verschillende regels. Tijdens de vorige legislatuur beloofde de toenmalig Minister van Sociale Zaken een brede informatie op gang te zetten via de publicatie van een verklarende brochure over de vrijwilligerswet in de drie landstalen. Dit is niet gebeurd. De Vlaamse Gemeenschap heeft wel middelen vrijgemaakt om een informatieproject op Vlaams niveau te lanceren.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers is echter van mening dat de informatie, waaraan heel wat organisaties nog steeds behoefte hebben, voor alle organisaties in heel het land verspreid dient te worden. We vragen daarom aan de Minister van Sociale Zaken om hiervoor de nodige middelen vrij te maken. Een degelijke informatie is voor het werkveld noodzakelijk om degelijk en 'veilig' te kunnen functioneren. Gezien de moeilijkheden die zich voordoen op het vlak van kostenvergoedingen (maar ook op het vlak van aansprakelijkheid en verzekeringen) dient hier volle prioriteit aan gegeven te worden.

2.5. Een verhoging van het maximum forfaitair bedrag is niet noodzakelijk.

Per dag mogen de kosten van een vrijwilliger maximum vergoed worden tot 29,05 euro (2008), en per jaar maximum tot 1161,82 euro (2008).

Een grote meerderheid van de organisaties is tevreden met deze maxima en zijn dus geen vragende partij om de huidige plafonds op te trekken.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers stelt voor de maximale dag- en jaarbedragen te behouden zoals ze thans zijn, met dien verstande dat de bedragen jaarlijks worden geïndexeerd.

Evenwel wordt gepleit om een 'gecontroleerde' combinatie tussen forfaitaire en reële vervoerskosten mogelijk te maken (zie verder).

Organisaties voor wie de huidige maxima niet volstaan, kunnen desgevallend een afwijking aanvragen via artikel 12 van de vrijwilligerswet (zie verder).

2.6. Onduidelijkheid omtrent het systeem 'kosten eigen aan de organisatie'.

De wetgever verbiedt de combinatie van forfaitaire en reële vergoedingen in hoofde van een vrijwilliger. De reden van het verbod lijkt op het eerste zicht logisch. Toch denken we dat de achterliggende logica enigszins voorbijgestreefd is.

De realiteit leert ons immers dat heel wat vrijwilligers actief zijn in meerdere vrijwilligersorganisaties. Indien ze in de ene organisatie een forfaitaire vergoeding ontvangen, kunnen ze in de andere organisatie(s) enkel een terugbetaling ontvangen van de reële kosten, zolang de combinatie het maximumplafond niet overschrijdt (vb. de vrijwilliger ontvangt 22 euro van organisatie X op maandag 15 juli). Voor organisatie Y rijdt hij diezelfde dag 30 kilometer, wat vergoed kan worden aan 0,3093 euro/kilometer. De vrijwilliger overschrijdt het forfaitair dagmaximum met 2,23 euro want hij/zij ontvangt 30,82 euro). Door die overschrijding dreigt de vrijwilliger zijn vrijwilligersstatus te verliezen.

Dit systeem leidt tot verwarring en legt de volledige verantwoordelijkheid op de schouders van de vrijwilligers.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers is de mening toegedaan dat een beperkte combinatie tussen een forfaitaire kostenvergoeding en een terugbetaling van reële kosten voor de vrijwilliger mogelijk moet zijn (in aantal kilometers per jaar beperkt, op basis van het jaarlijks geïndexeerd bedrag van 0,3093 euro/kilometer). Dit kan gerealiseerd worden door naar analogie van de vigerende regeling voor werknemers, de vervoerskosten in opdracht van de organisatie te beschouwen als een 'kost eigen aan de organisatie', wat volgens ons een correcte én vrijwilligersvriendelijke interpretatie is. Deze aanpassing

kan aldus niet leiden tot een verlaging van de in de vrijwilligerswet bepaalde plafondbedragen. Het gaat in feite om een ‘derde’ systeem, naast het gekende forfaitaire en reële kostenvergoedingssysteem.

2.7. Artikel 11 van de vrijwilligerswet

Art. 11.

Een activiteit kan niet als vrijwilligerswerk beschouwd worden indien één van de of alle in artikel 10 bedoelde grenzen overschreden worden en het in artikel 10, derde lid, bedoelde bewijs niet kan geleverd worden. De persoon die deze activiteit verricht kan in dat geval niet als vrijwilliger worden beschouwd.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft geen opmerkingen bij dit artikel.

2.8. Artikel 12 van de vrijwilligerswet

Tijdens de ontwikkeling van de vrijwilligerswet was reeds duidelijk dat de regelgeving te ‘algemeen en/of te uniform’ was om aangepast te zijn aan alle vrijwilligersorganisaties. Er rezen al vragen zowel tijdens de voorbereiding als tijdens de effectieve ontwikkeling van de wetteksten naar uitzonderingen voor bepaalde groepen/sectoren en/of organisaties die met vrijwilligers werken, opdat ze ofwel een apart statuut konden krijgen ofwel toch onder de vrijwilligerswet vallen met de mogelijkheid van een aantal –op de algemene wet- afwijkende bepalingen.

Een vrijwilligerswet die in zich te veel uitzonderingen herbergt, is vanzelfsprekend niet goed. Maar het zou onjuist zijn om de legitieme vraag van een aantal organisaties te negeren, omdat hiermee zowel het initiatief van vrijwilligersorganisaties wordt afgeremd als de bescherming van de vrijwilliger in het gedrang komt.

De wetgever voorzag trouwens zelf in haar artikel 12 in mogelijke uitzonderingen op de algemene regel.

Art. 12.

De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, voor specifieke categorieën van vrijwilligers, onder de door Hem bepaalde voorwaarden, de in artikel 10 bedoelde bedragen verhogen.

Het Koninklijk Besluit dient zo snel mogelijk opgesteld te worden, in overleg met de Hoge Raad voor Vrijwilligers.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers is van mening dat artikel 12 van de vrijwilligerswet invulling kan krijgen, en oordeelt dat het toestaan van ‘gecontroleerde’ uitzonderingen beter is dan verschillende statuten uit te werken, die enkel tot verwarring en versnippering zullen leiden. Hiervoor dient wel een duidelijke en transparante procedure uitgewerkt te worden, waarbij de aanvragende organisatie een dossier opstelt waaruit de vraag, de noodzaak tot ‘uitzondering’ wordt aangereikt met de nodige argumenten.

Dit dossier zal naar de bevoegde Minister worden verzonden, die voor elk individueel dossier een advies vraagt aan de Hoge Raad voor Vrijwilligers. Een uitzondering krachtens artikel 12 van de vrijwilligerswet, kan niet verleend worden zonder dit voorafgaand advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers.

1. Inleiding

Op 2 oktober 2002 is de Hoge Raad voor de Vrijwilligers opgericht om o.a. adviezen aan de regering te geven inzake vrijwilligerswerk. Een wet betreffende de rechten van de vrijwilliger werd op 3 juli 2005 gestemd.

Artikel 10 van de vrijwilligerswet bepaalt: “Te rekenen van de inwerkingtreding van deze wet wordt de hoogte van de ontvangen vergoedingen na twee jaar onderworpen aan een evaluatie. Deze evaluatie wordt uitgevoerd volgens de nadere regels die de Koning, bij een besluit vastgelegd na overleg in de Ministerraad, bepaalt met dien verstande dat ze wordt uitgevoerd in samenwerking met de instellingen van sociale zekerheid en dat vooraf het advies van de Nationale Arbeidsraad en de Hoge Raad voor de Vrijwilligers wordt ingewonnen.”.

Gezien deze einddatum in zicht komt, heeft de bevoegde Minister een schrijven gericht aan de Hoge Raad voor Vrijwilligers om hierover een advies te verstrekken.

Daarom heeft de Hoge Raad voor de Vrijwilligers beslist een commissie (of werkgroep) op te richten om zich over de evaluatie van artikels 10 t/m 12 van de vrijwilligerswet die handelen over de kostenvergoedingen, op te richten. De werkgroep vergadert om een dossier samen te stellen om zowel een evaluatie door te voeren m.b.t. het huidige kostenvergoedingssysteem (zoals opgenomen in de wet) en te onderzoeken of het

opportunity is artikel 12 (dat afwijkingen op het algemeen systeem mogelijk maakt) te 'activeren'. De suggesties van de werkgroep werden voorgelegd aan de plenaire zitting van de Hoge Raad voor Vrijwilligers, die het onderstaande advies goedkeurt.

De commissie 'kostenvergoedingen' was samengesteld uit (in meerderheid) leden van de Hoge Raad voor Vrijwilligers, aangevuld met een aantal vertegenwoordigers van vrijwilligersorganisaties die formeel geen mandaat bekleden in de Hoge Raad voor Vrijwilligers. De werkgroep vergaderde drie maal op 24 januari, 21 februari en 25 april 2008.

In een eerste fase werden knelpunten en vragen die organisaties hebben m.b.t. het vergoedingssysteem verzameld en in de vergadering geanalyseerd. Uit deze analyse bleek al duidelijk dat het vergoedingssysteem voor heel wat organisaties vrij ingewikkeld is: er ontstaan interpretatiemoeilijkheden, onjuiste toepassingen van het systeem,...

Een groot probleem werd gevormd door het feit dat bepaalde kosten gecatalogeerd kunnen worden als 'kosten eigen aan de organisatie' (bijvoorbeeld een vrijwilliger maakt kopies van het verenigingsblad en kan hiervoor de rekening binnenbrengen) Andere kosten worden echter niet beschouwd als 'kosten eigen aan de organisatie' (een vrijwilliger brengt materiaal naar een kampplaats en kan de gereden kilometers niet inbrengen omdat hij/zij al een forfaitaire vergoeding ontvangt van deze of een andere organisatie waarvoor hij/zij actief is).

De vragen en knelpunten werden door de leiders van de werkgroep verder geclusterd en in een nota aan de 'administratie van Financiën' gegoten. De nota werd besproken tijdens een vergadering (13 maart 2008) tussen enkele ambtenaren van de administratie en een beperkte vertegenwoordiging van de werkgroep kostenvergoedingen. Het resultaat van deze bespreking werd door iedereen als positief beoordeeld, maar gaf aan dat een aantal bestaande knelpunten niet 'administratief' dan wel beleidsmatig dienen opgelost te worden.

Tijdens de laatste vergadering van de werkgroep op 25 april 2008 stelde de Commissie een beperkt advies op. Dit advies werd aangevuld na de discussie van de plenaire vergadering en het Bureau van de Hoge Raad voor Vrijwilligers.

2. Advies Hoge Raad voor Vrijwilligers

Het belang van het vrijwilligerswerk dient niet onderstreept te worden. Het memorandum van de Hoge Raad voor Vrijwilligers (zie bijlage) situeert de meerwaarde van het vrijwilligerswerk voor de samenleving.

2.1. Vrijwilligerswerk is per definitie onbezoldigd

De Hoge Raad voor Vrijwilligers staat fundamenteel achter het principe (zoals dat vervat zit in artikel 3 van de vrijwilligerswet) dat vrijwilligerswerk in essentie een onbezoldigd karakter heeft. Vrijwilligers worden niet betaald voor hun inzet.

Dit principe is **niet contradictorisch** met het gegeven dat ook vrijwilligers kosten maken: ze investeren tijd en middelen (transport heen en weer naar de activiteit, vervoer in functie van de activiteit, telefoons, aankoop van materiaal,...) in het vrijwilligerswerk.

Vrijwilligerswerk is daarom **nooit kostenvrij**. Zowel de vrijwilligers als de organisatie investeren financiële middelen bij het verrichten van vrijwilligerswerk.

Het gegeven, dat vrijwilligers een vergoeding kunnen ontvangen voor door hen gemaakte kosten, is daarom een ingeburgerde praktijk, en wordt trouwens geaccepteerd door de vrijwilligerswet zelf (artikel 10). We stellen zelfs een *tendens* vast dat vrijwilligers het ook niet meer dan normaal vinden dat de gemaakte kosten worden vergoed.

Art. 10.

Het onbezoldigd karakter van het vrijwilligerswerk belet niet dat de door de vrijwilliger voor de organisatie gemaakte kosten door de organisatie worden vergoed. De realiteit en de omvang van deze kosten moeten niet bewezen worden, voor zover het totaal van de ontvangen vergoedingen niet meer bedraagt dan 24,79 euro per dag, [...]17 en 991,57 euro per jaar. De in de vorige zin bedoelde bedragen zijn gekoppeld aan de spilindex 103,14 (basis 1996 = 100) en variëren zoals bepaald bij de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de openbare schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen, aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld.

2.2. De Hoge Raad voor Vrijwilligers pleit niet voor het wettelijk

verankeren van een ‘recht op kostenvergoeding’.

Wel heeft de Hoge Raad voor Vrijwilligers het huidige systeem inzake kostenvergoedingsregeling onder de loupe genomen en volgende zaken vastgesteld:

2.3. Het statuut van de fiscale omzendbrief en de verhouding ten aanzien van de vrijwilligerswet blijft onduidelijk

Het **stelsel** dat in de omzendbrief van maart 1999 uitgewerkt werd voor de vergoeding van de door vrijwilligers gemaakte kosten, en dat werd overgenomen door de vrijwilligerswet van 3 juli 2005, **beantwoordt in het algemeen** aan de administratieve vragen van de meerderheid van de organisaties, evenals aan de behoeften vanuit de fiscale administratie.

Voor de Hoge Raad voor Vrijwilligers bestaat hier echter het probleem dat de omzendbrief een ‘fiscale richtlijn is’, terwijl de vrijwilligerswet een sociale wet is. De omzendbrief gaat bovendien verder dan het vrijwilligerswerk alleen en is onvoldoende aangepast aan de huidige actualiteit ervan.. De Hoge Raad voor Vrijwilligers pleit ervoor dat, in overleg en samenspraak met de Hoge Raad voor Vrijwilligers, de fiscale omzendbrief inzake kostenvergoedingen aangepast wordt aan de vrijwilligerswet, in die mate dat:

- Er een ‘vrijwilligerseigen’ fiscale omzendbrief wordt opgesteld (die afgetoetst wordt met de Hoge Raad voor Vrijwilligers opdat de richtlijnen rekening houden met de wensen van het werkveld als met de wensen van de fiscale administratie.
- Het statuut van de omzendbrief duidelijk wordt gemaakt: is het de omzendbrief die de praktische afhandeling van de vrijwilligersvergoeding regelt, dus ook ruimer dan louter het bevoegdheidsdomein financiën?

2.4. Beperkte kennis van wat mag en moet op het gebied van kostenvergoedingen

Sterk gestructureerde organisaties hebben weinig problemen met de concrete implementatie van de regeling inzake kostenvergoedingen. Uit de praktijk van ondersteunende structuren blijkt echter dat de vigerende regeling onvoldoende gekend is, en dat er heel wat **interpretatiemoelijkheden** zijn t.a.v. de verschillende regels. Tijdens de vorige legislatuur beloofde de toenmalig Minister van Sociale Zaken een brede informatie op gang te zetten via de publicatie van een verklarende brochure over de vrijwilligerswet in de drie landstalen. Dit is niet gebeurd. De Vlaamse Gemeenschap heeft wel middelen vrijgemaakt om een informatieproject op Vlaams niveau te lanceren. *De Hoge Raad voor Vrijwilligers is echter van mening dat de informatie, waaraan heel wat organisaties nog steeds behoefte hebben, voor alle organisaties in heel het land verspreid dient te worden. We vragen daarom aan de Minister van Sociale Zaken om hiervoor de nodige middelen vrij te maken. Een degelijke informatie is voor het werkveld noodzakelijk om degelijk en ‘veilig’ te kunnen functioneren. Gezien de moeilijkheden die zich voordoen op het vlak van kostenvergoedingen (maar ook op het vlak van aansprakelijkheid en verzekeringen) dient hier volle prioriteit aan gegeven te worden.*

2.5. Een verhoging van het maximum forfaitair bedrag is niet noodzakelijk.

Per dag mogen de kosten van een vrijwilliger maximum vergoed worden tot 29,05 euro (2008), en per jaar maximum tot 1161,82 euro (2008).

Een grote meerderheid van de organisaties is tevreden met deze maxima en zijn dus geen vragende partij om de huidige plafonds op te trekken.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers stelt voor de maximale dag- en jaarbedragen te behouden zoals ze thans zijn, met dien verstande dat de bedragen jaarlijks worden geïndexeerd.

Evenwel wordt gepleit om een ‘gecontroleerde’ combinatie tussen forfaitaire en reële vervoerskosten mogelijk te maken (zie verder).

Organisaties voor wie de huidige maxima niet volstaan, kunnen desgevallend een afwijking aanvragen via artikel 12 van de vrijwilligerswet (zie verder).

2.6. Onduidelijkheid omtrent het systeem ‘kosten eigen aan de organisatie’.

De wetgever verbiedt de combinatie van forfaitaire en reële vergoedingen in hoofde van een vrijwilliger. De reden van het verbod lijkt op het eerste zicht logisch. Toch denken we dat de achterliggende logica enigszins voorbijgestreefd is.

De realiteit leert ons immers dat heel wat vrijwilligers actief zijn in meerdere vrijwilligersorganisaties. Indien ze in de ene organisatie een forfaitaire vergoeding ontvangen, kunnen ze in de andere organisatie(s) enkel een terugbetaling ontvangen van de reële kosten, zolang de combinatie het maximumplafond niet overschrijdt (vb. de vrijwilliger ontvangt 22 euro van organisatie X op maandag 15 juli). Voor organisatie Y rijdt hij diezelfde dag 30 kilometer, wat vergoed kan worden aan 0,3093 euro/kilometer. De vrijwilliger overschrijdt het forfaitair dagmaximum met 2,23 euro want hij/zij ontvangt 31,28euro). Door die overschrijding dreigt de vrijwilliger zijn vrijwilligersstatus te verliezen.

Dit systeem leidt tot verwarring en legt de volledige verantwoordelijkheid op de schouders van de vrijwilligers.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers is de mening toegedaan dat een beperkte combinatie tussen een forfaitaire kostenvergoeding en een terugbetaling van reële kosten voor de vrijwilliger mogelijk moet zijn (in aantal kilometers per jaar beperkt, op basis van het jaarlijks geïndexeerd bedrag van 0,3093 euro/kilometer). Dit kan gerealiseerd worden door naar analogie van de vigerende regeling voor werknemers, de vervoerskosten in opdracht van de organisatie te beschouwen als een ‘kost eigen aan de organisatie’, wat volgens ons een correcte én vrijwilligersvriendelijke interpretatie is. Deze aanpassing kan aldus niet leiden tot een verlaging van de in de vrijwilligerswet bepaalde plafondbedragen. Het gaat in feite om een ‘derde’ systeem, naast het gekende forfaitaire en reële kostenvergoedingssysteem.

2.7. Artikel 11 van de vrijwilligerswet

Art. 11.

Een activiteit kan niet als vrijwilligerswerk beschouwd worden indien één van de of alle in artikel 10 bedoelde grenzen overschreden worden en het in artikel 10, derde lid, bedoelde bewijs niet kan geleverd worden. De persoon die deze activiteit verricht kan in dat geval niet als vrijwilliger worden beschouwd.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft geen opmerkingen bij dit artikel.

2.8. Artikel 12 van de vrijwilligerswet

Tijdens de ontwikkeling van de vrijwilligerswet was reeds duidelijk dat de regelgeving te ‘algemeen en/of te uniform’ was om aangepast te zijn aan alle vrijwilligersorganisaties. Er rezen al vragen zowel tijdens de voorbereiding als tijdens de effectieve ontwikkeling van de wetteksten naar uitzonderingen voor bepaalde groepen/sectoren en/of organisaties die met vrijwilligers werken, opdat ze ofwel een apart statuut konden krijgen ofwel toch onder de vrijwilligerswet vallen met de mogelijkheid van een aantal –op de algemene wet- afwijkende bepalingen.

Een vrijwilligerswet die in zich te veel uitzonderingen herbergt, is vanzelfsprekend niet goed. Maar het zou onjuist zijn om de legitieme vraag van een aantal organisaties te negeren, omdat hiermee zowel het initiatief van vrijwilligersorganisaties wordt afgeremd als de bescherming van de vrijwilliger in het gedrang komt.

De wetgever voorzag trouwens zelf in haar artikel 12 in mogelijke uitzonderingen op de algemene regel.

Art. 12.

De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, voor specifieke categorieën van vrijwilligers, onder de door Hem bepaalde voorwaarden, de in artikel 10 bedoelde bedragen verhogen.

Het Koninklijk Besluit dient zo snel mogelijk opgesteld te worden, in overleg met de Hoge Raad voor Vrijwilligers.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers is van mening dat artikel 12 van de vrijwilligerswet invulling kan krijgen, en oordeelt dat het toestaan van ‘gecontroleerde’ uitzonderingen beter is dan verschillende statuten uit te werken, die enkel tot verwarring en versnippering zullen leiden. Hiervoor dient wel een duidelijke en transparante procedure uitgewerkt te worden, waarbij de aanvragende organisatie een dossier

opstelt waaruit de vraag, de noodzaak tot 'uitzondering' wordt aangereikt met de nodige argumenten.

Dit dossier zal naar de bevoegde Minister worden verzonden, die voor elk individueel dossier een advies vraagt aan de Hoge Raad voor Vrijwilligers. Een uitzondering krachtens artikel 12 van de vrijwilligerswet, kan niet verleend worden zonder dit voorafgaand advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers.